

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om programmet for rettigheder og unionsborgerskab for perioden 2014 til 2020

COM(2011) 758 final — 2011/0344 (COD)

(2012/C 191/19)

Hovedordfører: **Seamus BOLAND**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 9. februar 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om programmet for rettigheder og unionsborgerskab for perioden 2014 til 2020

COM(2011) 758 final — 2011/0344 (COD).

Den 29. februar 2012 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 480. plenarforsamling den 25.-26. april 2012, mødet den 26. april, Seamus BOLAND til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 127 stemmer for, ingen imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg hilser forslaget om at videreføre programmet for rettigheder og unionsborgerskab velkommen og henstiller, at alle parter, som er involveret i dets gennemførelse, bakker fuldt op om programmet.

1.2 Det anbefaler, at ordet »ligestilling« medtages i programmets navn. På den måde sikres det, at programmet beskytter rettighederne for personer, der forskelsbehandles som følge af manglende ligestilling. Videre anbefaler det, at programmets mål også bliver bekæmpelse af vold, især vold i hjemmet.

1.3 Udvalget anbefaler, at spørgsmål som ligestilling, herunder mellem mænd og kvinder, bekæmpelse af vold og gennemførelse af FN's konvention om handicappedes rettigheder, udtrykkeligt nævnes som mål for programmet.

1.4 EØSU hilser det velkommen, at der foreslås afsat et budget til programmet. Det tilråder dog en realistisk forhøjelse af dette budget til et beløb, der afspejler, at programmet er blevet udvidet med yderligere områder.

1.5 Udvalget henstiller, at Generaldirektoratet for Retlige Anliggender sørger for, at det har de informationer, der er nødvendige for en nøjagtig måling af virkningerne, og at det udvikler rimelige og objektive indikatorer, som muliggør en korrekt analyse af programmet.

1.6 Udvalget noterer sig, at forvaltningen af programmet er flyttet fra Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Inklusion til Generaldirektoratet for Retlige Anliggender. Selvom der er gode grunde hertil, bør man holde sig for øje, at den overordnede forvaltning kan løbe ind i problemer som følge af denne ændring. Udvalget anbefaler, at der foretages

en egentlig risikoanalyse for at minimere problemer som følge af skiftet fra Beskæftigelse til Retlige Anliggender.

1.7 Udvalget opfordrer til, at programmet gennemføres i hele Den Europæiske Union på en måde, der er i overensstemmelse med chartret om grundlæggende rettigheder.

1.8 Udvalget er af den opfattelse, at der er passende støtte til hvert af de gennemførte programmer i de årlige planer. I den forbindelse anbefaler udvalget, at midler øremærkes, så ingen programmer begunstiges frem for andre. Udvalget anbefaler, at der tilføjes en sætning til Kommissionens forslag, således at der i hvert enkelt årligt arbejdsprogram sikres en passende og rimelig fordeling af midlerne mellem de forskellige områder, og at finansieringen til dem alle fastholdes på et niveau, der er passende.

1.9 Tilføjjelsen af forbrugerområdet til programmet rejser store forbehold hos de interesserede parter. Først og fremmest er de bange for, at eksisterende programmer vil blive skubbet ud, og/eller at finansieringen til dem vil blive svækket. Udvalget forstår, hvorfor det er nødvendigt at inkludere forbrugerområdet, da det er et ansvarsområde under Generaldirektoratet for Retlige Anliggender, men henstiller på det kraftigste, at budgettet, der afsættes til programmet, ikke reduceres som en konsekvens af denne tilføjelse.

1.10 Her er det vigtigt at bemærke, at programmer, der sigter mod at forbedre situationen for personer, der forskelsbehandles med hensyn til ligestilling og menneskerettigheder, ofte også beskæftiger sig med fattigdom. Udvalget er klar over, at der findes andre programmer, som bekæmper fattigdom og udstødelse, men er af den klare overbevisning, at den rolle, fattigdom spiller ved at forårsage forskelsbehandling, bør inddrages under dette program.

1.11 Anlæggelse af en stram definition af unionsborgerskab skaber risiko for, at nogle af de »personer«, der henvises til i programmets mål, vil blive udelukket. Denne risiko ville efter EØSU's opfattelse blive mindre, hvis principper for inklusion fremmedes i planerne under gennemførelsesprogrammerne. Det anbefales, at det gøres helt klart for ansøgerne, at ordet »personer« er anvendt i de generelle mål med det formål at sikre, at alle er omfattet.

1.12 EØSU bakker stærkt op om arbejdet i eksisterende netværk, som støtter og styrer informationsprogrammer, som er en hjælp for støttemodtagere og politikere på nationalt og EU-niveau. Det er yderst vigtigt, at netværk, der ansøger om midler under det nye program, ikke stilles ringere, fordi der ikke tages hensyn til deres erfaringer med arbejde inden for menneskerettigheder og ligestilling. Udvalget mener desuden, at dette arbejde er genstand for en ordentlig evaluering, og den viden, der indhentes via programmet, kan således bruges i det fremtidige arbejde med ligestilling og menneskerettigheder.

1.13 Der er udbredt bekymring for, at et hul mellem udløbet af det nuværende program for 2007-2013 og det nye program for 2014-2020 vil være til skade for hele programmet, og vigtige erfaringer vil gå tabt. Udvalget understreger, at et sådant hul må undgås.

2. Baggrund

2.1 Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om programmet for rettigheder og unionsborgerskab for perioden 2014 til 2020⁽¹⁾ blev vedtaget den 15. november 2011. Forslaget redegør for de ændringer, der foreslås i det nye program, baseret på erfaringerne fra det aktuelle program for perioden 2007-2013.

2.2 Efter forslagens vedtagelse blev Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg bedt om at udarbejde en udtalelse, der skal vedtages på den 480. plenarforsamling den 25-26. april 2012.

2.3 Forslaget har hjemmel i artikel 19, stk. 2, artikel 21, stk. 2, artikel 114, 168, 169 og 197 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

2.4 Finansieringsrammen for gennemførelsen af programmet for rettigheder og unionsborgerskab vil for perioden 1. januar 2014 til 31. december 2020 udgøre 439 mio. EUR (i løbende priser).

2.5 Det omfatter alle EU-lande.

2.6 Af tredjelande er det kun EØS-lande, tiltrædelses- og kandidatlande samt potentielle kandidatlande, der kan deltage. Programmet kan også tilgodese andre tredjelande, først og fremmest lande omfattet af EU's naboskabspolitik.

2.7 Alle de interesserede parter er af den opfattelse, at det nye program ikke bør udsættes, men være fuldt fungerende i begyndelsen af 2014.

3. Kommissionens forslag

3.1 Kommissionens forslag redegør detaljeret for det foreslåede program for perioden 2014-2020.

3.2 Det fastlægger en ramme, der sigter mod at forenkle og rationalisere programmet for rettigheder og unionsborgerskab, som skal erstatte tre nuværende programmer.

3.3 De tre programmer er: (a) Grundlæggende rettigheder og EU-borgerskab, (b) Daphne III og (c) afsnittene »ikke-forskelsbehandling og forskelligartethed« og »ligestilling mellem mænd og kvinder« i programmet for beskæftigelse og social solidaritet (Progress).

3.4 Efter en konsekvensanalyse af det nuværende program for perioden 2007-2013 besluttede Kommissionen at fusionere de nuværende seks programmer til to. Det vil give mulighed for en samlet finansieringsindsats og en mere effektiv forvaltning af programmet.

3.4.1 Programmets mål er at bidrage til at skabe et område, hvor personers rettigheder som nedfældet i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder fremmes og beskyttes.

3.4.2 Det har fem specifikke mål, nemlig:

— at styrke de rettigheder, der følger af unionsborgerskabet;

— at fremme den effektive gennemførelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, princippet om ligestilling mellem kvinder og mænd samt handicappedes rettigheder og ældres rettigheder;

— at sikre et højt beskyttelsesniveau for personoplysninger;

— at fremme respekten for barnets rettigheder;

— at sikre, at forbrugere og virksomheder føler sig trygge ved at handle og drive forretning på det indre marked.

⁽¹⁾ COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

3.5 Forslaget anfører nærmere bestemmelser om midtvejs-evalueringen og anbefaler forbedringer.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU er enig med Kommissionen i, at udviklingen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed stadig er en prioritet for Den Europæiske Union. Dog er det betænkelig ved den ujævne gennemførelse af chartret om grundlæggende rettigheder i EU.

4.2 Det nye program vedrører i bund og grund tilvejebringelse af finansiering i størrelsesordenen 439 mio. EUR i perioden 2014-2020. Dette er en lille nedskæring i forhold til det tidligere budget og er efter EØSU's opfattelse ensbetydende med en svækkelse af EU's engagement i at forbedre situationen for borgere, der udsættes for forskelsbehandling.

4.3 Udvalget er bekymret for, at tiltagende »ekstremistiske tendenser« kan modvirke håndhævelsen af grundlæggende menneskerettigheder⁽²⁾, og derfor er det vigtigt, at der stilles tilstrækkelige ressourcer til rådighed for grupper, der arbejder for at forbedre denne situation. Der er ganske vist et budget til at videreføre dette arbejde, men for udvalget er det klart, at det foreslåede budget ligger under det støtteniveau, der er nødvendigt for at fortsætte det igangsatte arbejde under det tidligere program.

4.4 Udvalget er bekymret for, at prioriteringen i de årlige programmer, som Kommissionen skal vedtage i henhold til artikel 8 i Kommissionens forslag, vil være til skade for visse elementer eller områder af projektet. Dette kan der rettes op på ved at sikre, at alle arbejdsprogrammer tilføres de midler, der er nødvendige for, at det igangværende arbejde kan fortsættes.

4.5 Der er behov for fortsat at sikre programmerne en stor synlighed, så de opfattes som effektive værktøjer for fremme af ikke-forskelsbehandling inden for alle de berørte områder.

4.6 Udvalget er bange for, at Generaldirektoratet for Retlige Anliggender sætter sine muligheder for at måle virkningerne over styr med sin erklæring om, at det ikke har tilstrækkelige oplysninger.

4.7 Udvalget mener, at tilføjelsen af området forbrugerrettigheder kan resultere i et unødigt yderligere pres på programmet. Det kunne betyde, at der ikke bliver plads til programmer, som direkte beskæftiger sig med grundlæggende menneskerettigheder, og risiko for, at værdifuld finansiering kanaliseres væk fra programmer for menneskerettigheder og retlige anliggender.

4.8 Udvalget er ikke sikker på, at programmets navn til fulde afspejler dets indhold. Særligt mener det, at fraværet af ordet »ligestilling« i navnet er til ulempe for programmer om lige rettigheder.

4.9 EØSU ønsker, at programmets mål også bliver bekæmpelse af vold, især vold i hjemmet.

4.10 Udvalget er bange for, at definitionen af unionsborgerskab som angivet i et af programmets fem specifikke mål vil udelukke borgere, der bor i EU, men ikke er statsborgere i et EU-land. Udvalget bifalder, at der i programmets generelle mål refereres til »personer«. EØSU opfordrer alligevel til, at målene skærpes, så programmet omfatter alle.

4.11 Det er et udbredt ønske, at eksisterende netværk, der yder støtte og formidler information om programmet, ikke stilles ringere, når de ansøger om at deltage i det nye program. Udvalget anerkender, at disse netværk har betydelige erfaringer med arbejde inden for menneskerettigheder og ligestilling. Ligeledes accepterer det, at der skal foretages en ordentlig evaluering af netværkenes rolle, sådan som det gælder for alle elementer af programmet.

4.12 Behovet for at tilpasse programmer i takt med, at der indhøstes erfaringer andre steder fra, f.eks. fredsftalen i Nordirland, således at rettigheder reevalueres og styrkes, når situationen ændrer sig, bør være et væsentligt element i udviklingen af programmet.

4.13 EØSU bemærker, at der altid må findes en balance, når rettigheder og ligestilling fremmes, således at rettighederne for samfundet i bred forstand anerkendes. Lige så klart er det, at der for alle skal være adgang til procedurer, der sikrer, at ingen forskelsbehandles.

Bruxelles, den 26. april 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ Staffan Nilsson, »Europe's snail syndrome«, 10. maj 2011; <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.news.18276>.